

Hallituksen esitys eduskunnalle etu- ja sukunimilaki ja laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle etu- ja sukunimilaki ja laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta (HE 104/2017 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Lakivaliokunta (LaVM 13/2017 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Etu- ja sukunimilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Etunimi

1 §

Etunimivelvoite ja etunimen ehdottomat edellytykset

Jokaisella tulee olla etunimi.

Etunimiä saa olla enintään neljä.

Etunimeksi voidaan hyväksyä vain nimi tai etunimistä muodostettu kokonaisuus, joka ei ole:

- 1) omiaan aiheuttamaan pahennusta;
- 2) omiaan aiheuttamaan haittaa;
- 3) etunimeksi ilmeisen soveltumaton.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

2 §

Etunimen harkinnanvaraiset edellytykset

Etunimeksi voidaan hyväksyä vain nimi, joka:

- 1) muodoltaan, sisällöltään ja kirjoitusasultaan vastaa vakiintunutta etunimikäytäntöä;
- 2) on vakiintunut samalle sukupuolelle;
- 3) ei ole ilmeisen sukunimityyppinen.

Alaikäisen lapsen ensimmäiseksi etunimeksi ei voida kuin erityisestä syystä hyväksyä nimeä, joka on nimensaajan elossa olevalla sisaruksella tai puolisisaruksella ensimmäisenä nimenä, eikä poika- tai tytär-loppuista tai vastaavalla tavalla muodostettua nimeä.

3 §

Poikkeusperusteet

Etunimi, joka ei täytä 2 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä, voidaan kuitenkin hyväksyä:

- 1) jos nimi on väestötietojärjestelmän tietojen mukaan jo käytössä nimensaajan kanssa samaa sukupuolta olevalla viidellä elossa olevalla henkilöllä;
- 2) jos henkilöllä kansalaisuutensa, perhesuhteidensa tai muun niihin rinnastettavan seikan perusteella on yhteys vieraaseen valtioon ja esitetty etunimi vastaa kyseisessä valtiossa vakiintunutta etunimikäytäntöä;
- 3) uskonnollisen tavan vuoksi;
- 4) jos siihen harkitaan olevan muu erityinen syy.

2 luku

Sukunimi

4 §

Sukunimiveloite sekä sukunimen muuttaminen ja yhdistäminen

Jokaisella tulee olla sukunimi.

Sukunimi voidaan muuttaa sukunimeksi, joka ei ole käytössä (*uudissukunimi*), tai toiseksi käytössä olevaksi sukunimeksi tai yhdistää toiseen sukunimeen. Sukunimen muuttamisesta ja yhdistämisestä säädetään jäljempänä.

5 §

Sukunimiyhdistelmä

Kahdesta eri sukunimestä, joiden käyttämiseen henkilöllä on tässä laissa säädetty oikeus, voidaan muodostaa sukunimiyhdistelmä. Sukunimiä ei voi yhdistää kahta enempää. Sukunimet yh-

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

distetään yhdysmerkillä tai kirjoitetaan erilleen. Sukunimien järjestys ja yhdysmerkin käyttö on valittava yhdistelmää muodostettaessa.

6 §

Lapsen sukunimen määräytyminen

Jos vanhemmilla on lapsen nimeä ilmoitettaessa yhteinen sukunimi tai yhteinen sukunimiyhdistelmä, lapsi saa tämän sukunimen tai sukunimiyhdistelmän.

Jos vanhemmilla ei ole yhteistä sukunimeä eikä yhteistä sukunimiyhdistelmää, lapsi saa saman sukunimen tai sukunimiyhdistelmän kuin on hänen täyssisaruksellaan, joka on vanhempien yhteisessä huollossa.

Jos lapsella on hänen nimeään ilmoitettaessa yksi vanhempi, lapsi saa tämän sukunimen tai sukunimiyhdistelmän.

Muissa kuin 1—3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa lapsen sukunimeksi voidaan valita jommankumman vanhemman sukunimi tai vanhempien sukunimistä muodostettu sukunimiyhdistelmä.

Lapsen sukunimeksi voidaan 1—4 momentissa säädetyn estämättä valita vanhemman tai iso-vanhemman nimestä tai näiden molempien nimistä muodostettu sukunimi tai sukunimiyhdistelmä, jos vanhemmalla on kansalaisuutensa, avioliittonsa tai muun niihin rinnastettavan seikan perusteella yhteys vieraaseen valtioon ja vanhempien ilmoittama sukunimi vastaa tässä valtiossa noudatettua nimikäytäntöä.

7 §

Vanhemman sukunimiyhdistelmän antaminen lapselle

Jos vanhemmalla on sukunimiyhdistelmä, lapselle voidaan 6 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tilanteessa antaa:

- 1) vanhemman sukunimiyhdistelmä sellaisenaan;
- 2) vanhemman sukunimiyhdistelmän yksi sukunimi sellaisenaan taikka yhdistettynä toisen vanhemman sukunimeen tai toisen vanhemman sukunimiyhdistelmän yhteen sukunimeen.

8 §

Alaikäisen sukunimen määräytyminen adoption perusteella

Adoptiolapsen sukunimen määräytymiseen sovelletaan, mitä lapsen sukunimen määräytymisestä 6 ja 7 §:ssä säädetään.

Adoptiolapsi voi kuitenkin säilyttää oman sukunimensä sellaisenaan tai sukunimiyhdistelmän yhtenä sukunimenä. Sukunimi, jonka lapsi on säilyttänyt, ei siirry hänen sisarukselleen.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

9 §

Sukunimen säilyttäminen vihittäessä

Kummallakin puolisoilla säilyy vihittäessä se sukunimi tai sukunimiyhdistelmä, joka hänellä oli avioliittoon mennessään, elleivät puoliset muuta sovi.

10 §

Puolisoiden yhteinen sukunimi ja sukunimiyhdistelmä

Avioliittoon aikovat voivat yhdessä päättää, että he ottavat vihittäessä yhteisen sukunimen tai yhteisen sukunimiyhdistelmän. Yhteiseksi sukunimeksi tai yhteisen sukunimiyhdistelmän osaksi voidaan ottaa se sukunimi, joka jommallakummalla heistä on pyydettäessä avioliiton esteiden tutkintaa tai viimeksi oli naimattomana ollessaan.

Yhteiseksi sukunimeksi voidaan ottaa myös yksi sukunimi jommankumman puolison sukunimiyhdistelmästä. Yhteiseksi sukunimiyhdistelmäksi voidaan ottaa myös jommankumman puolison sukunimiyhdistelmä sellaisenaan.

11 §

Puolison sukunimen tai sukunimiyhdistelmän yhden sukunimen ottaminen

Jos avioliittoon aikovat eivät ota 10 §:ssä tarkoitettua yhteistä sukunimeä tai sukunimiyhdistelmää, avioliittoon aikova voi puolisonsa suostumuksella muodostaa sukunimiyhdistelmän omasta sukunimestään tai oman sukunimiyhdistelmänsä yhdestä sukunimestä ja puolisonsa sukunimestä tai puolison sukunimiyhdistelmän yhdestä sukunimestä. Avioliittoon aikova voi puolisonsa suostumuksella ottaa sukunimekseen myös puolisonsa sukunimiyhdistelmän yhden sukunimen.

12 §

Puolison sukunimen siirtymisen edellytykset

Sukunimen, joka 11 §:ssä tarkoitettulla tavalla siirtyy puolison sukunimeksi tai sukunimiyhdistelmän yhdeksi sukunimeksi, tulee olla toisella puolisoilla pyydettäessä avioliiton esteiden tutkintaa tai hänen viimeksi naimattomana ollessaan, ja hänen tulee säilyttää tai ottaa se käyttöön avioliittoa solmittaessa.

13 §

Aiemmalta puolisolta saatu sukunimi

Aiemmalta puolisolta saatua sukunimeä ei voi siirtää uudelle puolisolle sukunimeksi tai sukunimiyhdistelmän yhdeksi sukunimeksi. Myöskään aiemmalta puolisolta saatua sukunimiyhdistelmää ei voi siirtää uudelle puolisolle.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

14 §

Yhteisen tai puolison sukunimen ottaminen avioliiton aikana

Muutettaessa sukunimeä avioliiton aikana sovelletaan, mitä 10—13 §:ssä säädetään avioliittoon aikovien nimivaihtoehtoista.

Jos puoliso on muuttanut sukunimeään avioliiton esteiden tutkimisen jälkeen, hän voi siirtää toiselle puolisolle vain sen nimen tai nimiyhdistelmän, joka hänellä on 1 momentissa tarkoitettua hakemusta tehtäessä.

15 §

Sukunimiyhdistelmästä luopuminen

Sukunimiyhdistelmään kuuluvasta sukunimestä saa luopua.

16 §

Käytössä olevan sukunimen ottaminen

Väestötietojärjestelmän mukaan elossa olevan henkilön käytössä oleva sukunimi voidaan ottaa sukunimenä käyttöön vain, jos:

- 1) hakija osoittaa haetun sukunimen kuuluneen hänelle tai hänen esivanhemmalleen korkeintaan viidennessä polvessa hakijasta luettuna;
- 2) kyse on hakijan käytössä olevan vierasperäisen sukunimen kirjoitusasun muuttamisesta tai lyhentämisestä helpommin käytettävissä olevaan muotoon;
- 3) haettu sukunimi on käytössä hakijan avopuolisolla, jonka kanssa hakija on asunut yhteistaloudessa vähintään viisi vuotta tai avopuolisolla on tai on ollut yhteinen tai yhteisessä huollossa oleva lapsi, ja jos avopuoliso antaa suostumuksensa nimen ottamiselle;
- 4) haettu sukunimi on käytössä hakijan lapsella tai sisaruksella ja hakija saa suostumuksen kaikilta väestötietojärjestelmään merkityiltä haetun sukunimen kantajilta;
- 5) haettu sukunimi on käytössä hakijan sijaisvanhemmalla ja sijaisvanhempi antaa suostumuksensa nimen ottamiselle;
- 6) hakijan esittämän sukunimen ottamista on perhesuhteissa tapahtuneiden muutosten tai muun erityisen painavan syyn johdosta pidettävä muutoin erityisen perusteltuna.

17 §

Uudissukunimen ehdottomat edellytykset

Uudissukunimeksi voidaan hyväksyä vain nimi, joka ei ole:

- 1) omiaan aiheuttamaan pahennusta;
- 2) omiaan aiheuttamaan haittaa;
- 3) sukunimeksi ilmeisen soveltumaton.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

18 §

Uudissukunimen hyväksymisen harkinnanvaraiset edellytykset

- Ilman erityistä syytä uudissukunimeksi voidaan hyväksyä vain nimi, joka:
- 1) muodoltaan, sisällöltään ja kirjoitusasultaan vastaa kotimaista sukunimikäytäntöä;
 - 2) ei ole vakiintunut tietylle yleisesti tunnetulle ja historiallisesti merkittävälle kotimaiselle tai ulkomaiselle suvulle;
 - 3) ei ole ilmeisen etunimityyppinen;
 - 4) ei koostu kahdesta tai useammasta erilleen kirjoitetusta nimestä tai nimen osasta.

19 §

Suojatut tunnukset

- Ilman erityistä syytä uudissukunimeksi voidaan hyväksyä vain nimi, joka ei ole sekoitettavissa:
- 1) valtakunnallisesti tunnetun säätiön, yhdistyksen tai muun yhteisön nimeen;
 - 2) rekisteröityyn toiminimeen tai tavaramerkkiin taikka muuhun elinkeinotoiminnassa käytettyyn suojattuun tunnukseen;
 - 3) kansallisesti tai kansainvälisesti yleisesti tunnettuun taiteilijanimeen.
- Mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, ei sovelleta asunto-osakeyhtiön toiminimeen.
- Suojatuksi tunnukseksi ei uudissukunimen hyväksyttävyyttä arvioitaessa katsota yleistä paikannimeä tai yleiskielistä sanaa.

20 §

Erityiset syyt uudissukunimen hyväksymiselle

- Uudissukunimi voidaan hyväksyä erityisestä syystä, vaikka 18 §:ssä säädetyt edellytykset eivät täyty, jos:
- 1) hakija osoittaa haetun sukunimen kuuluneen hänelle tai hänen esivanhemmalleen korkeintaan viidennessä polvessa hakijasta luettuna;
 - 2) kyse on hakijan käytössä olevan vierasperäisen sukunimen kirjoitusasun muuttamisesta tai lyhentämisestä helpommin käytettävissä olevaan muotoon;
 - 3) hakijalla on kansalaisuutensa, avioliittonsa tai muun niihin rinnastettavan seikan perusteella yhteys vieraaseen valtioon ja hakijan esittämä uusi sukunimi vastaa kyseisessä valtiossa noudatettua nimikäytäntöä;
 - 4) se on perusteltua uskonnollisen tavan vuoksi;
 - 5) hakijan esittämän uudissukunimen ottamista on pidettävä muutoin erityisen perusteltuna.
- Uudissukunimi voidaan hyväksyä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta erityisestä syystä myös silloin, kun 19 §:ssä säädetyt edellytykset eivät täyty. Nimen hyväksymiselle on erityinen syy lisäksi, jos hakija saa suojatun tunnuksen haltijalta suostumuksen nimenmuutokselle.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

3 luku

Nimiviranomaiset ja menettelysäännökset

21 §

Nimiviranomaiset

Etu- ja sukunimeä koskevat asiat ratkaisee se maistraatti, jonka toimialueella on hakijan kotikunta tai väestökirjanpitokunta. Ilmoitus tai hakemus voidaan toimittaa mille tahansa maistraatille. Mitä tässä laissa säädetään maistraatista, koskee Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastoa. Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan säätää edellä säädetystä poikkeavasta toimivallan jakautumisesta maistraattien kesken.

Tuomioistuin voi adoption vahvistamisen yhteydessä antaa päätöksen alaikäisen adoptiolapsen sukunimestä.

Erityisenä asiantuntijaviranomaisena lain soveltamista koskevissa kysymyksissä toimii nimilautakunta, jonka oikeusministeriö asettaa. Säännökset lautakunnan kokoonpanosta ja tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa säännöksiä lausuntokäsittelyssä sovellettavasta menettelystä.

22 §

Etunimen ilmoittaminen

Huoltajan on ilmoitettava lapsen etunimi maistraatille kolmen kuukauden kuluessa lapsen syntymästä. Ilmoituksen voi tehdä myös sille evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon seurakunnalle, jonka jäsen lapsi on. Ilmoituksen vastaanottajan on selvitettävä ilmoitetun etunimen lainmukaisuus. Jos on syytä epäillä nimen lainmukaisuutta, nimi ei ole ennestään käytössä tai nimeä ei voida hyväksyä, seurakunnan on viipymättä siirrettävä asia maistraatin ratkaistavaksi.

Jos henkilöllä ei muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa ole etunimeä silloin, kun hänet Suomessa merkitään väestötietojärjestelmään, hänen tai hänen huoltajansa on kuuden kuukauden kuluessa väestötietojärjestelmämerkinnän tekemisestä ilmoitettava maistraatille, minkä etunimen hän ottaa, ellei erityisistä syistä muuta johdu.

Jos ilmoitusta alaikäisen etunimestä ei ole tehty määräaikaan mennessä, maistraatti lähettää huoltajalle kehotuksen ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Jos ilmoitusvelvollisuutta ei ole täytetty kohtuullisessa ajassa kehotuksesta, maistraatilla on velvollisuus ilmoittaa asiasta salassapitosäännösten estämättä sen kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jonka alueella lapsi asuu ja jonka tulee huolehtia nimen ilmoitusvelvollisuuden täyttämisestä.

23 §

Sukunimen ilmoittaminen

Huoltajan on ilmoitettava lapsen sukunimi maistraatille kolmen kuukauden kuluessa syntymästä. Ilmoituksen voi tehdä myös sille evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon seurakunnalle, jonka jäsen lapsi on. Ilmoituksen vastaanottajan on selvitettävä nimen lainmukaisuus. Jos

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

on syytä epäillä ilmoitetun sukunimen tai sukunimiyhdistelmän lainmukaisuutta, ilmoitettua sukunimeä tai sukunimiyhdistelmää ei voida hyväksyä tai ilmoitettu sukunimi tai sukunimiyhdistelmä on 6 §:n 5 momentissa tarkoitettu, seurakunnan on siirrettävä asia viipymättä maistraatin ratkaistavaksi.

Jos henkilöllä ei muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa ole sukunimeä silloin, kun hänet Suomessa merkitään väestötietojärjestelmään, hänen tai hänen huoltajansa on kuuden kuukauden kuluessa väestötietojärjestelmämerkinnän tekemisestä ilmoitettava maistraatille, minkä sukunimen hän ottaa, ellei erityisistä syistä muuta johdu. Sukunimen tai sukunimiyhdistelmän määräytymiseen sovelletaan tällöin, mitä 6 ja 7 §:ssä säädetään.

Jos ilmoitusta alaikäisen sukunimestä ei ole tehty määräaikaan mennessä, maistraatti lähettää huoltajalle kehotuksen ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Jos ilmoitusvelvollisuutta ei ole täytetty kohtuullisessa ajassa kehotuksesta, alaikäinen saa hänet synnyttäneen vanhemman sukunimen tai, ellei se ole tiedossa, hänen toisen vanhempansa sukunimen. Jos kummankaan vanhemman sukunimi ei ole tiedossa, maistraatilla on velvollisuus ilmoittaa asiasta salassapitosäännösten estämättä sen kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jonka alueella alaikäinen asuu ja jonka tulee huolehtia nimen ilmoitusvelvollisuuden täyttämisestä.

24 §

Sukunimen muuttaminen vihkimisen yhteydessä

Jos avioliittoon aikovat ovat päättäneet, että he ottavat avioituessaan 10—13 §:ssä tarkoitettua sukunimen tai sukunimiyhdistelmän, heidän on ilmoitettava sukunimivalinnastaan pyytössään avioliiton esteiden tutkintaa. Jos avioliiton esteiden tutkintaa pyydetään evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon seurakunnalta ja jos on syytä epäillä ilmoitetun nimen lainmukaisuutta tai ilmoitettua nimeä ei voida hyväksyä, seurakunnan on viipymättä siirrettävä asia maistraatin ratkaistavaksi.

Todistuksessa avioliiton esteiden tutkinnasta on todettava avioliittolain (234/1929) 13 §:ssä tarkoitettujen tietojen lisäksi valitun sukunimen lainmukaisuus.

Kumpikin puoliso saa vihittäessä säilyttää oman sukunimensä avioliiton esteiden tutkinnan yhteydessä tehdystä nimivalinnasta riippumatta.

25 §

Etu- tai sukunimen muuttaminen

Jollei nimiasia koske etu- tai sukunimeä, jonka voi saada 22—24 §:n perusteella ilmoitusmenettelyssä, maistraatille voidaan tehdä etu- tai sukunimen muuttamista koskeva hakemus.

26 §

Ilmoitus ja hakemus

Etu- tai sukunimeä koskeva ilmoitus ja hakemus on tehtävä kirjallisesti. Ilmoituksessa ja hakemuksessa on mainittava haluttu etu- tai sukunimi. Hakemuksessa tulee esittää perusteet uudelle etu- tai sukunimelle, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

Hakemus nimen muuttamiseksi on henkilökohtainen. Yhteisellä hakemuksella voidaan kuitenkin hakea samaa sukunimeä tai sukunimiyhdistelmää, jos hakijoina ovat puoliset tai 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut avopuolisot. Lisäksi yhteisen hakemuksen voi tehdä vanhempi samassa taloudessa asuvan alaikäisen lapsensa kanssa.

27 §

Huostaanotetun lapsen nimiasian ratkaiseminen

Ennen huostaanotetun lapsen etu- tai sukunimeä koskevan asian ratkaisemista maistraatin on pyydettävä lausunto nimen muuttamisen edellytyksistä sen kunnan sosiaalihuollosta vastaavalta toimielimeltä, jonka huostassa lapsi on.

28 §

Ilmoitusten ja hakemusten maksuttomuus

Tämän lain mukaisten maistraatin suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992). Ilmoituksen käsittelystä ei peritä maksua.

Maksua ei kuitenkaan peritä sellaisesta hakemuksesta tehdystä päätöksestä, jonka tarkoituksena on, että:

- 1) alaikäinen lapsi saa molemmilla vanhemmillaan olevan sukunimen tai sukunimiyhdistelmän;
- 2) alaikäinen lapsi saa sen vanhempansa sukunimen tai sukunimiyhdistelmän, jonka vanhemmuutta ei lapsen syntymän jälkeen nimeä ilmoitettaessa ollut vahvistettu;
- 3) alaikäinen lapsi saa adoption vahvistamisen jälkeen adoptiovanhempansa sukunimen tai sukunimiyhdistelmän;
- 4) alaikäinen lapsi saa isyyden kumoamisen jälkeen toisen vanhempansa sukunimen tai sukunimiyhdistelmän;
- 5) alaikäinen lapsi saa vanhempansa avioitumisen tai rekisteröidyn parisuhteen perusteella saaman sukunimen tai sukunimiyhdistelmän, joka on molemmilla puolisoilla ja jonka ottamiseen puoliso antaa suostumuksensa;
- 6) alaikäinen lapsi 15 vuotta täytettyään luopuu sukunimiyhdistelmän toisesta sukunimestä;
- 7) hakija sukupuolen vahvistamisen yhteydessä tai sen jälkeen muuttaa etunimensä vastamaan sitä sukupuolta, joka hänelle on väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukaan merkitty väestötietojärjestelmään.

29 §

Haetusta uudissukunimestä tiedottaminen sekä muistutuksen tekeminen

Jos maistraatti katsoo, ettei uudissukunimen hyväksymiselle ole estettä, sen on ennen nimen hyväksymistä tiedotettava haetusta uudissukunimestä julkaisemalla nimi verkkosivuillaan.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

Sillä, joka katsoo, että hakija tulisi saamaan uudissukunimen vastoin 18 §:n 2 kohdassa tai 19 §:ssä säädettyä ja että hakemuksen hyväksyminen loukkaisi hänen oikeuttaan, on oikeus tehdä muistutus hakemuksen johdosta.

Muistutus on tehtävä maistraatille kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun haetusta uudissukunimestä on tiedotettu. Muistutus, joka tehdään määräajan päättymisen jälkeen, voidaan kuitenkin ottaa huomioon, jollei asiaa ole vielä ratkaistu. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä verkkosivuilla julkaistavan tiedotteen sisällöstä.

30 §

Nimilautakunnan lausunto

Jollei hakemusta ole siirrettävä toiselle viranomaiselle, jätettävä tutkimatta tai heti hylättävä, maistraatin on pyydettävä nimilautakunnan lausunto, jos hakemus koskee:

1) etunimeä, jos on perusteltua aihetta epäillä, ettei nimi täytä 1—3 §:ssä säädettyjä edellytyksiä;

2) uudissukunimeä, ellei nimi ole ollut hakijalla aiemmin; tai

3) sukunimeä, joka on kuulunut hakijan esivanhemmalle ja jota koskeva myöhäisin asiakirjamerkintä on tehty ennen vuotta 1900.

Maistraatin tulee pyytää lausunto nimilautakunnalta etu- tai sukunimeä koskevassa asiassa muulloinkin, jos se katsoo, että siihen on erityinen syy.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää, ettei nimilautakunnan lausuntoa pyydetä asetuksessa tarkemmin mainituista hakemuksista.

31 §

Nimiasian ratkaiseminen

Ilmoitukseen perustuva nimiasia, jota ei ole ratkaistu päätöksellä, katsotaan ratkaistuksi sinä päivänä, jona maistraatti tai seurakunta on tallentanut nimen väestötietojärjestelmään.

Hakemukseen perustuva nimiasia sekä sellainen nimeä koskeva ilmoitus, jota ei voida hyväksyä, ratkaistaan maistraatin päätöksellä. Jollei hakemuksesta ole tehty muistutusta, hyväksytty nimi on merkittävä viipymättä väestötietojärjestelmään.

Jos asiassa on pyydetty nimilautakunnan lausunto, maistraatin tekemä ratkaisu on lähetettävä tiedoksi nimilautakunnalle.

32 §

Tiedon korjaaminen ja muutoksenhaku

Maistraatin velvollisuudesta korjata väestötietojärjestelmään merkitty virheellinen tieto säädetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa.

Maistraatin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätös nimeä koskevassa asiassa on lähetettävä tiedoksi nimilautakunnalle.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

33 §

Sukunimen menettäminen

Jos joku on hakemuksesta saanut uuden sukunimen ja nimen käyttäminen olennaisesti loukkaa oikeutta 16 §:ssä, 18 §:n 2 kohdassa tai 19 §:ssä tarkoitettuun nimen tai tunnuksen suojaan, voi nimen kantaja tai tunnuksen haltija panna käräjäoikeudessa vireille kanteen sukunimen julistamiseksi menetetyksi. Kanne on nostettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun sukunimi on merkitty väestötietojärjestelmään.

Se, jonka oikeus sukunimeen on 1 momentin nojalla julistettu menetetyksi, on velvollinen ottamaan takaisin aikaisemman sukunimensä.

4 luku

Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset

34 §

Nimen määräytyminen

Nimen määräytymisellä tarkoitetaan tässä luvussa nimen saamista taikka nimen muuttumista syntymän, avioliiton solmimisen tai purkamisen taikka vanhemmuuden vahvistamisen tai kumoamisen taikka adoption taikka muutoin perhesuhteiden perusteella, kun nimen saaminen tai muuttuminen perustuu välittömästi lain säännökseen taikka toimivaltaiselle viranomaiselle tehtyyn ilmoitukseen ja asialla on liittymä vieraaseen valtioon.

35 §

Nimen määräytymiseen sovellettava laki

Jos henkilöllä, jonka nimen määräytymisestä on kysymys, on Suomessa asuinpaikka nimen määräytymisen perusteen syntyessä taikka nimeä koskevaa ilmoitusta tehtäessä, määräytyy nimi Suomen lain mukaan.

Jos henkilöllä, jonka nimen määräytymisestä on kysymys, ei ole asuinpaikkaa Suomessa 1 momentissa tarkoitettuna ajankohtana, määräytyy nimi sen valtion lain mukaan, jota toimivaltaisen viranomaisen on sovellettava siinä valtiossa, jossa henkilöllä sanottuna ajankohtana on asuinpaikka.

Suomen kansalaisella, jolla on asuinpaikka muussa valtiossa kuin Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, on 2 momentin säännöksen estämättä oikeus vaatia, että nimen määräytymiseen sovelletaan Suomen lakia. Valtioneuvoston asetuksella säädetään viranomaisesta, jolle vaatimus osoitetaan.

Kun Suomen tuomioistuin vahvistaa adoption, määräytyy alaikäisen lapsen nimi Suomen lain mukaisesti.

Jos 1—4 momentin säännöksiä ei voida soveltaa, nimen määräytymiseen sovelletaan sen valtion lakia, johon asianomaisella kaikki seikat huomioon ottaen on läheisin yhteys.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

36 §

Suomen viranomaisen toimivalta nimeä koskevassa asiassa

Nimi voidaan Suomessa muuttaa toiseksi Suomen viranomaisen päätöksellä, jos henkilöllä on Suomessa asuinpaikka. Nimen muuttamista koskeva asia voidaan tutkia Suomessa myös, jos henkilöllä ei ole Suomessa asuinpaikkaa, mutta hän on Suomen kansalainen ja hänellä on asuinpaikka muussa valtiossa kuin Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa.

Nimen menettämistä koskeva vaatimus voidaan tutkia Suomen tuomioistuimessa, jos vastajalla on täällä asuinpaikka.

Kun Suomen tuomioistuin vahvistaa adoption, se voi antaa päätöksen alaikäisen lapsen sukunimestä.

Nimi voidaan Suomessa muuttaa hakemuksesta toiseksi Suomen viranomaisen päätöksellä 1—3 momentissa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi, jos asiaa ei voida ratkaista siinä vieraassa valtiossa, jossa hakijalla on asuinpaikka, ja asian ratkaisemiselle Suomessa on erittäin painava syy.

37 §

Vieraassa valtiossa vireillä olevan asian vaikutus

Jos vieraan valtion viranomaisessa on vireillä nimeä koskeva asia ja on ilmeistä, että asiassa annettava päätös tunnustetaan Suomessa, Suomen viranomaisen on keskeytettävä saman, täällä myöhemmin vireille tulleen asian käsittely, kunnes on selvitetty, tunnustetaanko vieraassa valtiossa annettu päätös täällä.

Suomen viranomainen voi kuitenkin olla keskeyttämättä asian käsittelyä tai jatkaa keskeytetyn asian käsittelyä, jos osoitetaan, että ratkaisun saaminen muutoin kohtuuttomasti viivästyisi.

38 §

Sovellettava laki nimeä koskevassa asiassa

Asiassa, joka koskee nimen muuttamista tai nimen julistamista menetetyksi taikka sukunimeä vahvistettavan adoption yhteydessä, on sovellettava Suomen lakia.

39 §

Uuden nimen käyttöönoton pätevyys Suomessa

Uuden nimen käyttöönotto vieraassa valtiossa ilman viranomaisen päätöstä voidaan hyväksyä päteväksi Suomessa, jos nimen käyttöönotto oli sallittua siinä valtiossa, jossa asianomaisella henkilöllä käyttöönoton hetkellä oli asuinpaikka.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

40 §

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen tunnustaminen

Vieraassa valtiossa annettu lainvoimainen päätös, jolla nimi on muutettu toiseksi tai julistettu menetetyksi, tunnustetaan ilman eri vahvistusta päteväksi Suomessa, jos päätöksen on antanut sen valtion viranomainen, jossa henkilöllä päätöksen antamisen hetkellä oli asuin- tai kotipaikka tai jos päätös tunnustetaan päteväksi kyseisessä valtiossa.

Päätös tunnustetaan Suomessa päteväksi myös silloin, kun päätöksen on antanut sen valtion viranomainen, jonka kansalainen henkilö oli päätöksen antamisen hetkellä.

41 §

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen tunnustamatta jättäminen

Vieraassa valtiossa annettua, nimeä koskevaa päätöstä ei kuitenkaan tunnusteta päteväksi Suomessa, jos:

1) päätöksen antaneen vieraan valtion viranomaisen toimivalta ei perustunut kenenkään osapuolen asuin- tai kotipaikkaan, kansalaisuuteen tai muuhun sellaiseen liittymään, joka huomioon ottaen viranomaisella olisi ollut perusteltu syy ottaa asia käsiteltäväkseen;

2) saman asian käsittely on vireillä Suomessa ja asia oli Suomessa pantu vireille ennen ulkomailla annettuun päätökseen johtanutta menettelyä;

3) päätös on ristiriidassa samasta asiasta Suomessa annetun päätöksen kanssa ja asia oli Suomessa pantu vireille ennen ulkomailla annettuun päätökseen johtanutta menettelyä;

4) päätös on ristiriidassa samasta asiasta ulkomailla annetun päätöksen kanssa, joka oli annettu aikaisemmin vireille pannussa menettelyssä ja joka tunnustetaan päteväksi Suomessa; taikka

5) jos päätös on annettu menettelyssä, joka on vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita, tai jos päätöksen tunnustaminen johtaisi tulokseen, joka on Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen.

42 §

Vieraan valtion lain soveltamatta jättäminen

Vieraan valtion lakia, joka koskee nimen määräytymistä tai uuden nimen käyttöönottoa ilman viranomaisen antamaa päätöstä, ei sovelleta, jos lain soveltaminen johtaisi tulokseen, joka on Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

5 luku

Erinäiset säännökset

43 §

Puhevalta nimeä koskevassa asiassa

Puhevalta alaikäisen nimeä koskevassa asiassa on hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan.

Jos täysi-ikäinen henkilö ei kykene ymmärtämään nimiasian merkitystä tai ilmaisemaan tahtoaan, hänen puhevaltaansa nimeä koskevassa asiassa käyttää holhustoimesta annetun lain (442/1999) 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu edunvalvoja.

44 §

Alaikäisen itsemääräämisoikeus

Jos alaikäinen on täyttänyt 15 vuotta, hän käyttää itsenäisesti puhevaltaa huoltajansa tai muun laillisen edustajansa ohella. Jos 15 vuotta täyttänyt alaikäinen ja huoltaja tai muu laillinen edustaja ovat erimielisiä, on alaikäisen oma mielipide ratkaiseva. Asia voidaan ratkaista 15 vuotta täyttäneen aloitteesta huoltajaa tai muuta laillista edustajaa kuulematta, jos tätä ei tavoiteta.

Alaikäisen etu- tai sukunimeä ei voida muuttaa ilman hänen kirjallista suostumustaan, jos hän on täyttänyt 12 vuotta. Suostumus ei kuitenkaan ole tarpeen, jos alaikäinen ei mielenterveyden häiriön, kehitysvammaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi ymmärrä asian merkitystä tai jos hän ei kykene ilmaisemaan tahtoaan. Alaikäisen etu- tai sukunimeä ei myöskään voida muuttaa vastoin 12 vuotta nuoremman lapsen tahtoa, jos hän on niin kehittynyt, että hänen tahtoonsa voidaan kiinnittää huomiota.

45 §

Alaikäisen nimen muuttamista koskevat rajoitukset

Alaikäisen nimen muuttamista ei ilman erityistä syytä voida hyväksyä, jos lapsen etu- tai sukunimeä on muutettu kolme kertaa ennen kuin hän täyttää 12 vuotta.

Lapsen sukunimeä koskevaa muutosta ei ilman erityistä syytä voida hyväksyä, jos muutos johtaisi siihen, että lapsen nimiyhteys kumpaankin vanhempaan katkeaisi tai siihen että perheen alaikäisillä täyssisaruksilla olisi eri sukunimet.

Lapsen sukunimi voidaan muuttaa vanhemman sukunimeksi lapsen kuoleman jälkeen vain, jos vanhemmuus on tunnustamisen perusteella vahvistettu vasta sen jälkeen, kun lapsi on kuollut.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

46 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään niistä nimiasioissa tarvittavista asiakirjoista, jotka annetaan asianomaiseen tarkoitukseen vahvistetulla lomakkeella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään lisäksi viranomaisesta, joka vahvistaa lomakkeet.

6 luku

Voimaantulo

47 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tällä lailla kumotaan nimilaki (694/1985), jäljempänä *kumottu laki*.

48 §

Lain soveltaminen

Jollei jäljempänä toisin säädetä, ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleeseen nimiasiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Asiaan, jonka tuomioistuin on palauttanut maistraatille uudelleen käsiteltäväksi, sovelletaan kuitenkin tämän lain säännöksiä.

Sukunimen muuttamiseen vihittäessä sovelletaan kumottua lakia, jos avioliiton esteiden tutkintaa on pyydetty ennen tämän lain voimaantuloa.

49 §

Nimivelvoitteen täyttäminen

Tämän lain säännöksiä nimivelvoitteen täyttämisestä sovelletaan myös silloin, kun nimivelvoitteen peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa. Tämän lain 22 §:n 2 momentissa ja 23 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika lasketaan tuolloin lain voimaantulopäivästä. Jos lapsi on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, nimivelvoitteen täyttämistä koskevaan määräaikaan sovelletaan kumottua lakia.

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

50 §

Henkilökohtaisessa käytössä olevat sukunimet

Kumotun lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettun yhteisen sukunimen ja henkilökohtaista käyttöä varten otetun sukunimen muodostamaa yhdistelmää pidetään lain voimaantulon jälkeen tämän lain 5 §:ssä tarkoitettuna sukunimiyhdistelmänä.

51 §

Nimilautakunnan jäsenten toimikausi

Tämän lain voimaan tullessa nimilautakunnan jäseninä olevien toimikausi jatkuu sen määräajan loppuun, joksi heidät on määrätty.

52 §

Kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännökset

Kumotun lain 6 luvun kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia säännöksiä nimen määrittämisestä ja vieraassa valtiossa annetun päätöksen tunnustamisesta sovelletaan, jos nimen määrittämisen peruste on syntynyt, ilmoitus tehty taikka asia on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa.

53 §

Viittaukset aikaisempaan lakiin

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen lakiin, sen asemesta sovelletaan tätä lakia.

Laki

rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 8 §:n 4 momentti ja 9 §, sellaisina kuin ne ovat, 8 §:n 4 momentti laissa 250/2016 ja 9 § laissa 391/2009, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 131/2017 vp

8 §

Laissa tai asetuksessa olevaa säännöstä, joka koskee aviopuolisoa, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitetun parisuhteen osapuoleen, jollei toisin säädetä. Mitä nimilaisissa (694/1985) säädetään avioliittoon aikovista, sovelletaan myös Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuoliin heidän muuttaessaan parisuhteensa avioliitoksi. Nimeä koskevat ilmoitukset tehdään maistraatille samalla, kun tehdään ilmoitus rekisteröidyn parisuhteen muuttamisesta avioliitoksi.

9 §

Rekisteröityyn parisuhteeseen ei sovelleta isyyslain (11/2015) säännöksiä isyyden toteamisesta avioliiton perusteella eikä muitakaan sellaisia säännöksiä, jotka koskevat aviopuolisoa yksinomaan hänen sukupuolensa perusteella.

Rekisteröityyn parisuhteeseen ei sovelleta adoptiolain (22/2012) säännöksiä, jotka koskevat puolison oikeutta ottaa adoptiolapsi. Parisuhteen osapuoli voi kuitenkin adoptoida parisuhteen toisen osapuolen lapsen. Tällaiseen adoptioon sovelletaan, mitä adoptiolaisissa säädetään adoption edellytyksistä ja oikeusvaikutuksista silloin, kun adoptoitava on adoptionhakijan puolison lapsi.

Rekisteröidyn parisuhteen osapuoleen, joka on rekisteröidyn parisuhteen aikana yksin adoptoinut parisuhteen toisen osapuolen lapsen, ei sovelleta, mitä kotikuntalain (201/1994) 6 a §:ssä säädetään äidistä ja isästä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan parisuhteen osapuolen sukunimen muuttamista koskevaan hakemukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 28.11.2017

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri